

13.12.2021

Etnisten suhteiden neuvottelukunta (ETNO)

Pöytäkirja: Monikieliset ja maahanmuuttaneet yhteiskunnallisina vaikuttajina työryhmä 1/2021

Aika torstaina 11.11.2021 klo 14.00-16.00 (kahvit klo 13.45)

Paikka Oikeusministeriö, Eteläesplanadi 10, Helsinki, Julkisuus (suositus)

Etäkokous Teams: [Liity kokoukseen napsauttamalla tästä](#)

Työryhmän jäsenet (varajäsenet suluissa)

Abdirahim Hussein, Moniheli ry (puheenjohtaja)
Priyanka Sood, Oulun kaupunki, (jäsen, varapuheenjohtaja)
Miro Maaranen, Soome Eesti Noored ry (paikalla klo 14.43 alkaen)
Marina Sapozhnikova, Suomen Venäjänkielisten Keskusliitto, SVK ry
Gelawej Viyan, Plan Suomi, Muuttajat! –hanke
Mohamed Ali, Familia ry
Emina Arnautovic, Ruotsalainen eduskuntaryhmä
Gurmann Saini, Vihreä eduskuntaryhmä (paikalla 14.59 asti)
Niklas Wilhelmsson, oikeusministeriö
Peter Kariuki, oikeusministeriö
Marianne Pekola-Sjöblom, Kuntaliitto
Sirikka-Liisa Piipponen, Kuntaliitto (paikalla 15.30 asti)

Estyneet

Villiina Kazi, työ- ja elinkeinoministeriö
Anna Mikander, opetus- ja kulttuuriministeriö

Asiantuntijat

Elena Chiksoeva, Itä-Suomen Etnon varapuheenjohtaja (paikalla klo 15.10 asti)
Nina Suorsa, oikeusministeriö (asiantuntija)
Selja Taipale, oikeusministeriö (kokouksen sihteeri)

Esityslista

1. Kokouksen avaaminen ja tervetuloa

Puheenjohtaja Abdirahim Hussein avasi työryhmän ensimmäisen kokouksen kello 14.08. Jäsenet toivotettiin lämpimästi tervetulleeksi, lähiosallistujat kahvitarjoilun kera.

13.12.2021

2. Esityslistan hyväksyminen

Esityslista hyväksyttiin ilman muutoksia.

3. Jäsenten esittäytyminen

Jäsenistö ja sihteeristö esittäytyivät lyhyesti vuorotellen.

4. Työryhmän tavoitteet, tehtävät ja keskeiset kysymykset (liite 3.1)

Suorsa esitteli työryhmän ja sen tavoitteiden taustaa. Työryhmän toimikausi on 1.11.2021-31.12.2022. Työryhmän tehtävänä on laatia asiantuntijaraportti (jossa esitellään nykytila, esteet, ratkaisuja) ja suositukset 15.6.2022 mennessä. Työryhmän asettamisen taustana on, että monikielisten suomalaisten määrä kasvaa, mutta suhteellinen osuus päätöksenteossa ja vaikuttamisessa ei pysy perässä.

Työryhmä tulee pohtimaan, mitkä ovat yhteiskunnallisen vaikuttamisen estäviä ja sitä tukevia tekijöitä, ja millaisia ratkaisuja ja hyviä käytäntöjä löytyy siihen, että kaikki saataisiin mukaan yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen? Asiantuntijatyöryhmän tavoitteena on vaikuttaa rakenteisiin ja resursseihin. Työskentelyllä pyritään lisäämään puolueiden, viranomaisten, järjestöjen ja muiden yhteiskunnallisten toimijoiden tietoisuutta. Tarkoitus on saada työryhmän jäsenten asiantuntemus mukaan demokradiapolitiikan periaatepäätökseen työryhmän työskentelystä muodostettavan raportin avulla.

Suorsa esitteli työryhmän tavoitteet. Työryhmän tavoitteet ovat:

- Monikieliset suomalaiset ja maahanmuuttaneet ovat aktiivisia yhteiskunnallisia vaikuttajia vaaleissa ja vaalien välissä.
- herättää yhteiskunnallista keskustelua aiheesta.
- vaikuttaa rakenteisiin ja resursseihin.
- lisätä viranomaisten, puolueiden ja järjestöjen ymmärrystä yhteiskunnallisen vaikuttamisen esteistä, ratkaisuihin sekä tarvittavista resursseista.
- Edustuksellisen, suoran ja epäsuoran demokratian välineet
- Vaalit ja vaalien välillä
- Demokratiakoulutus – kotoutumiskoulutuksen perusteiden uudistamisen kannalta hyvä hetki

Työryhmä keskusteli työryhmän taustasta ja tavoitteista. Keskustelussa todettiin aihealueen olevan Etnoa suurempi kysymys, jonka näkyväksi tekeminen on haastavaa mutta ensiarvoisen tärkeää. Kyseessä on niin tärkeä ja suuri aihe, että työn tulee jatkua myös työryhmän toimikauden jälkeen. Tavoitteiden kannalta tulee huomioida vieraskielisten olevan heterogeeninen ryhmä – kaikki eivät esimerkiksi käy kotoutumiskoulutuksessa. Todettiin, että työryhmän työskentelyssä on syytä muistaa myös ruotsiksi kotoutuneet.

13.12.2021

Tavoitteita pidettiin konkreettisina ja realistisina – ne voidaan toteuttaa työryhmän toimikauden aikana.

Työryhmän keskeiset kysymykset:

- **vaikuttaminen vaaleissa:** äänestäminen, ehdokkaaksi lähteminen ja tuki läpipääsyyn, edustajana toimiminen, Kaikkien Vaalit -hankkeen kokemukset.
- **vaikuttaminen vaalien välissä ja suora demokratia:** mm. kansalaisaloite, kuntalaisaloite.
- **vaikuttaminen vaalien välissä ja osallistuva demokratia:** mm. asukasraadit ja osallistuva budjetointi, vaikuttaminen järjestöissä, ammattiliitoissa, oppilaskunnissa, nuorisovaltuustoissa, neuvottelukunnissa)
- **Maahanmuuttajien demokratiakasvatus**
- **Monikieliset nuoret** yhteiskunnallisina vaikuttajina.

Työryhmä tulee työskentelemään temaattisesti. Kokouksissa on tarkoitus keskittyä aina yhteen pääteemaan, joka alustetaan asiantuntijapuheenvuorolla. Kaikki työryhmän käsittelemät teemat on tarkoitus saada asiantuntijaraporttiin. Vaikuttamista ja viestintää voidaan jatkaa myös kesäkuun raportin jälkeen.

Esitys jaetaan jäsenistölle tiedoksi.

5. Työryhmän kokoukset ja työskentely (liite 3.2)

Työryhmä keskusteli työryhmän kokouksista, pelisäännöistä ja kielestä.

Työryhmällä on noin 8 kokousta. Jokaisella kokouksella on teema. Kokouksiin kutsutaan tutkijoita antamaan taustatietoa sekä esitellään hyviä käytäntöjä. Kokousten tarkoitus on, että jäsenet osallistuvat keskusteluun. On tärkeää, että jokaisen jäsenen asiantuntemus pääsee esiin.

Ensimmäisissä kokouksissa kartoitetaan nykytilaa: kuka osallistuu ja kuka ei, esteet, hyvät käytännöt. Kevään kokouksissa keskustellaan suosituksista ja hyväksytään työryhmän loppuraportti.

Työryhmän työskentelystä laaditun loppuraportin toivotaan pääsevän osaksi valtioneuvoston demokratiapolitiikan periaatepäätöksen aineistoa. Tällöin työryhmän työllä voidaan todella vaikuttaa pitkäjänteisesti. Tästä syystä työryhmän aikataulu on hyvin tiukka. Aikataulu nähtiin kuitenkin keskustelussa mahdolliseksi.

Työryhmän raportoiija liittyy mukaan ensi kokouksesta (23.11.) lähtien. Raportoiija kirjaa anonyymisti keskustelua, mutta kirjaa myös kutusuttujen tutkijoiden/asiantuntijoiden antamia tietoja. Näiden raporttien pohjalta kasataan lopuksi loppuraportti. Tärkeää, että ensin tunnistetaan nykytila, esteet ja tämänhetkiset hyvät käytännöt. Huhtikuusta alkaen mietitään, millaisia suosituksia annetaan ja kenelle ne suunnataan.

13.12.2021

Kokouksissa hyödynnetään Chatham house rule -sääntöä. Tämä tarkoittaa sitä, että työryhmässä käydään rakentavaa ja muita kunnioittavaa keskustelua. Eri mieltä saa olla, mutta rakentavalla tavalla. Pyritään löytämään yhteinen sävel tai kompromisseja. Työryhmän käyttämiksi kieliksi sovittiin puheenjohtaja Husseinin ehdotuksesta suomen lisäksi ruotsi ja englanti.

Suorsan esitys ja verkkolinkki kokousaikoihin liittyen on jaettu osallistujille tiedoksi.

6. Jäsenten yhteinen vaikuttaminen ja viestintä

Työryhmä keskusteli siitä, miten jäsenet voivat tehdä yhdessä aktiivista viestintää. Sopivasta viestintäkanavasta ja keskinäisen viestinnän säännöistä keskusteltiin. Aktiivisen, keskustelevan ryhmän luomisen todettiin olevan tärkeää, jotta työryhmä pystyy keskustelemaan, vaikka tapaa vain noin kerran kuussa. Keskustelun pelisäännöt on kuitenkin tehtävä kaikille selviksi, jotta keskustelu pysyy asiassa.

Tiimerin käyttöä muuhun kuin tiedostojen jakoon ei suositella, jotta kaikki pystyvät tasa-arvoisesti osallistumaan.

Ulkoiseen viestintään hyödynnetään olemassa olevia kanavia, kuten Twitteriä. Työryhmä tarvitsisi oman hashtagin, jota tullaan miettimään. Hashtagin tulisi olla käyttökelpoinen niin suomeksi kuin ruotsiksi.

Viestintään liittyvistä kysymyksistä keskusteltiin pienryhmissä.

Kommunikaatiokanavista keskusteltiin pienryhmissä. Ryhmistä ehdotettiin, että perustettaisiin työryhmälle oma Teams-kanava, jolla voidaan jakaa tietoa, tiedostoja ja keskustella. Tällöin olisi mahdollisuus esimerkiksi jakaa tietoa kommentoitavaksi ennen kokousta. Kokouksien välinen kommunikaatio nähtiin tärkeäksi, jotta kokouksista saadaan suurin mahdollinen hyöty irti.

Hashtagiksi ehdotettiin #voinvaikuttaa, #voimmevaikuttaa ja #tulevaikuttamaan. Hashtagilla halutaan painottaa vaikuttamisen laajuus, joka ulottuu myös äänestämisen ulkopuolelle. Hashtagista järjestettiin äänestys, jonka voitti #voinvaikuttaa. Hashtag-asia jätettiin kuitenkin vielä auki, sillä moni halusi vielä mietintäaikaa ennen päätöksen tekemistä.

Keskustelussa nousi esiin, että työryhmän sisäiselle kommunikaatiokanavalle tulisi luoda kirjalliset pelisäännöt ja turvallisemman tilan säännöt. Nämä tullaan tekemään ja liittämään Teams-kanavalle, jotta niihin voidaan tarvittaessa palata ja jotta keskustelu pysyy kaikille turvallisena.

13.12.2021

7. Termit työryhmän työssä (aikataulun salliessa)

Keskusteltiin työryhmän jäsenten näkemyksistä eri termeihin ja niiden käyttötarkoituksiin liittyen. Työryhmä tulee käyttämään tiettyjä termistöjä, jolloin kaikkien on tärkeää olla tietoisia, mitä sanoja käytetään ja miksi.

Työryhmälle jaettiin listaus joistain asiayhteyksistä ja niissä yleisesti käytetystä terminologiasta.

- **tutkimukset:** vieraskielinen, ulkomaalaistaustainen, 1. polven ja 2. polven ulkomaalaistaustainen.
- **lainsäädäntö ja äänestäminen:** Suomen kansalainen, EU kansalainen, muun ulkomaan kansalainen, henkilö, jolla on kotikunta Suomessa.
- **Etnon työssä:** monikielinen suomalainen, maahanmuuttajataustainen, maahanmuuttanut, monikulttuurinen.
- **kotoutuminen:** maahanmuuttaja, kotoutuja, rodullistettu ja POC (Person of Colour). Kotoutumisen sanastotyö: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163545>

Kariuki kertoi tämänhetkisistä terminologisista haasteista. Eri politiikkakokonaisuuksissa käytetään eri sanastokokonaisuuksia. Työryhmän olisi syytä käyttää ajankohtaista termistöä, jota erityisesti kotoutumisen ja maahanmuuttopolitiikan puolella käytetään, rakentavamman keskustelun edistämiseksi.

Työryhmän termistöä käytiin keskustelua. Keskustelussa nousi esiin esimerkiksi huomio siitä, kuinka termivalinnalla kerrotaan, keiden vaikuttamisesta ja osallistumisesta puhutaan. Esimerkiksi pelkästään maahanmuuttaneista puhuminen ei kata koko sitä heterogeenista ryhmää, jonka vaikuttamisesta ja osallistumisesta puhutaan. Keskustelussa nousi esiin tarve taustatiedolle, jonka pohjalta voidaan valita sopivat termit.

Keskustelun lopuksi todettiin, että aina kun puhutaan jotain tiettyä termiä käyttäen, on syytä selventää, kenestä puhutaan.

Ruotsinkielisiä sanavalintoja pohditaan.

8. Seuraavat kokoukset

Työryhmän jäsenille jaettiin linkki äänestykseen, jossa kysytään kokousaikataulusta. Työryhmän seuraavat kokoukset tullaan järjestämään seuraavasti:

- tiistai 23.11. klo 13.00-16.00 (tauko 30 min). Läsnä/ hybridi
- torstai 16.12. klo 9.00-12.00 (tauko 30 min). Etänä.

Osallistujien toivotaan ilmoittautuvan ajoissa. Paikan päälle tuleminen seuraavaan kokoukseen 23.11. on toivottua, mutta ei pakollista.

Vuoden 2021 kokoukset: <https://link.webropol.com/s/monikieliset2021>

Vuoden 2022 kokoukset: <https://link.webropol.com/s/monikieliset-kevat-2022>

13.12.2021

9. Kokouksen päättäminen

Hussein päätti kokouksen 15.59.

LIITTEET

Liite 3.1: Työryhmän asettamispäätös (jaettu sähköpostilla)
Liite 3.2: Työryhmän PPT-esitys (jaettu sähköpostilla)

JAKELU

Työryhmän puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, jäsenet ja varajäsenet, kutsutut asiantuntijat

TIEDOKSI

Hankeikkuna